

ДО ЮВІЛЕЮ П.Г. ШИЩЕНКА

8 лютого 2016 року виповнилось 80 років **Петру Григоровичу Шищенку** – відомому українському фізико-географу, доктору географічних наук, члену-кореспонденту Національної академії педагогічних наук України, професору кафедри географії України Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Заслуженому діячу науки і техніки України, лауреату Державної премії в галузі науки і техніки України.

Петро Григорович народився в с. Покришів Брусилівського району Житомирської області, де закінчив семирічну школу.

Продовжив навчання в Коростишівському педагогічному училищі. В 1954 р. вступив до Київського педагогічного інституту (тепер Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова), звідки в 1956 р. був переведений на географічний факультет Київського університету імені Т.Г. Шевченка, який закінчив в 1959 р. з відзнакою.

В 1959-1961 рр. працював у ґрунтознавчій експедиції в Україні, Казахстані, Західному Сибіру, зокрема брав участь у великомасштабних обстеженнях ґрунтового покриву сільськогосподарських підприємств України, внаслідок яких були складені ґрунтові карти областей.

З 1961 р. місцем педагогічної та наукової діяльності П.Г. Шищенка є Київський університет. У 1965 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Природні комплекси і фізико-географічне районування Лівобережного Полісся УРСР», у 1984 р. – докторську дисертацію «Принципи і методи ландшафтного аналізу в регіональному проектуванні (на прикладі Української РСР)». В 1971-1995 рр. завідував кафедрою фізичної географії та охорони природи, в 1985-1989 рр. – декан географічного факультету, в 1989-1992 рр. – проректор з навчальної роботи природничих факультетів, в 1992-1994 рр. – професор кафедри фізичної географії та охорони природи, в 1994-1999 рр. – декан географічного факультету, у 1995 р. очолив створену ним кафедру географії України, з 2000 р. – професор цієї кафедри.

П.Г. Шищенко є одним із фундаторів української наукової школи еколого-географічного аналізу. В галузі фізичної географії він розробив теоретичні положення, визначив об'єкт, предмет, зміст і послідовність ландшафтознавчого аналізу в регіональному проектуванні. Внаслідок багаторічних досліджень було встановлено закономірності просторової диференціації ландшафтів України, обґрунтовано оригінальні схеми ландшафтного районування її території. Він виконав дослідження стійкості різних ландшафтів України до антропогенних навантажень, що є важливим для прийняття проектних рішень.

Результати наукової діяльності ювіляра опубліковані більше ніж у 500 наукових працях. Він є автором і співавтором 16 монографій.

Основні результати наукових досліджень опубліковані в колективних монографіях: «Природне середовище і господарська діяльність людини» (1982), «Ландшапти і фізико-географічне районування» (1985), «Конструктивно-географічні основи раціонального природокористування в Українській РСР. Київське Придніпров'я» (1988), «Геоecологічні основи територіального проектування і планування» (1989), «Конструктивно-географічні основи раціонального природокористування в Українській РСР. Теоретичні і методичні дослідження» (1990), «Ландшафтно-ecологічний аналіз в меліоративному природокористуванні» (1992) та в особистих монографіях «Принципи і методи ландшафтного аналізу в регіональному проектуванні» (1999), «Охорона навколишнього середовища» (2006), «Географія: Україна і світ» (2008), «Геосайти Луганської області, їх раціональне використання та охорона» (2008).

П.Г. Шищенко є визнаним лідером у галузі викладання фізичної географії та ландшафтознавства у вищих навчальних закладах. Особисто та у співавторстві він видав 18 підручників і навчальних

посібників з фізичної географії, географії України для середніх і вищих закладів освіти, програм курсів профільного навчання у вищих та загальноосвітніх навчальних закладах.

Єдиним досі залишається написаний ним у співавторстві посібник для студентів «Фізична географія Української РСР» (1992 р.); робота «Прикладна фізична географія» (1988 р.) не має аналогів у нашій країні та за рубежом.

Ним у співавторстві підготовлено нові підручники і навчальні посібники «Географія України» (1992, 1996, 1999, 2000 рр.), «Географія» (1998 р.), «Методи геоекологічних досліджень» (1999 р.). Він є автором «Концепції стандарту вищої базової географічної освіти» (2000).

Викладає курси «Історія і методологія географії», «Конструктивна географія з основами природо-користування», «Прикладна фізична географія», «Фізична географія України», «Ландшафтні регіони України», «Фізико-географічне районування». Підготував 8 докторів і 23 кандидати наук.

У 1992 р. його обрано членом-кореспондентом Національної академії педагогічних наук України.

П.Г. Шищенко веде велику науково-організаційну і громадську діяльність: впродовж 1995-2013 рр. був Президентом Українського географічного товариства, член спеціалізованої ради по захисту докторських дисертацій, член редакційних колегій «Вісника Київського університету. Серія Географія», журналів «Географія та основи економіки в школі», наукових збірників «Географія і сучасність» та інших. Очолює головну редакційну колегію Популярної Енциклопедії Школяра. Як член редакційної колегії Петро Григорович плідно працював над створенням тритомної географічної енциклопедії, є автором провідних статей з фізичної географії. З часу виходу першого номера «Українського географічного журналу» (1993) він є незмінним членом редакційної колегії, автором статей з питань ролі та завдань географії на сучасному етапі, впровадження нових методів викладання географії у вищій школі.

Учасник міжнародних географічних конгресів у Гаазі (1996), Сеулі (2000), Глазго (2004), Тунісі (2008), Кельні (2012).

За багаторічну та плідну наукову і педагогічну діяльність П.Г. Шищенко вшанований урядовими нагородами та відзнаками: він є лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки (1993; у складі авторського колективу за цикл монографій «Географічні основи регіонального природокористування в Україні»), Заслуженим діячем науки і техніки України (1999), нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України (2008), а також удостоєний нагороди імені Ярослава Мудрого АН ВШ України (1994), премії Тараса Шевченка Київського національного університету імені Тараса Шевченка (1998). Його обрано почесним доктором Ужгородського національного університету, заслуженим професором Київського національного університету імені Тараса Шевченка. У 2013 р. на XI з'їзді його обрано Почесним Президентом Українського географічного товариства.

Щиро вітаємо Петра Григоровича з ювілеєм. Зичимо доброго здоров'я, довгих років життя й подальших успіхів на творчій ниві, щасливого довголіття!

*Колектив географічного факультету Київського
національного університету імені Тараса Шевченка
Колектив Інституту географії НАН України
Президія Українського географічного товариства
Редколегія «Українського географічного журналу»*